

Samenvatting

Opsporing Verzocht!

In Opsporing Verzocht! doet de gemeentelijke ombudsman Rotterdam verslag van het onderzoek op eigen initiatief naar de gang van zaken voor, tijdens en na een adresonderzoek en de uitschrijving uit de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (basisregistratie personen sinds 6 januari 2014). Aanleiding voor dit onderzoek was het aantal klachten dat de ombudsman ontving van burgers die waren uitgeschreven uit de GBA, zonder dat zij hiervan op de hoogte waren.

Gemeentelijke basisadministratie of basisregistratie personen

Van iedere persoon die in Nederland woont is in de GBA een persoonslijst aangelegd. Daarop staan gegevens vermeld over o.a. de naam, de voornaam, de geboortedatum, de geboorteplaats, het burgerservicenummer, eventuele kinderen, maar ook over de verblijfplaats. Dat wil zeggen waar iemand woont.

Als er twijfels zijn of iemand feitelijk woont op het in de persoonslijst vermelde adres, start de gemeente een adresonderzoek. Naar aanleiding van het resultaat daarvan besluit de gemeente iemand uit te schrijven of dat juist niet te doen. In juridische termen: de gemeente besluit de bijhouding van de persoonslijst al dan niet op te schorten.

Een uitschrijving uit de GBA heeft forse gevolgen: zonder inschrijving in de GBA wordt geen WWB-uitkering toegekend, betaalt de Rijksbelastingdienst geen toeslagen, bouwt iemand geen AOW op, ontstaan er problemen met de zorgverzekering, komt iemand niet in aanmerking voor een parkeervergunning, stuurt de gemeente geen stempas op etc.

Onderzoek op eigen initiatief

Tijdens zijn onderzoek op eigen initiatief heeft de ombudsman de gang van zaken binnen de gemeente gedurende een adresonderzoek doorgelicht en de knelpunten in kaart gebracht. De overkoepelende conclusie van de ombudsman is dat sprake is van een onbalans tussen de omvang van de inspanningen van de gemeente bij een adresonderzoek en de acties die de burger moet ondernemen om onterechte uitschrijvingen uit de GBA te corrigeren.

De ombudsman is van oordeel dat de gemeente te weinig gedegen onderzoek doet voordat zij besluit iemand uit de GBA uit te schrijven. De gemeente beoordeelt een melding of een signaal dat iemand niet op een adres woont, kijkt in twee of drie digitale registratiesystemen en stuurt in een aantal gevallen een voornemenbrief op met het verzoek een W(oont)A(aldaar)N(og)-verklaring in te vullen. Daarna raadpleegt de gemeente grofweg dezelfde systemen als aan het begin van het onderzoek. Vervolgens valt het besluit de burger uit te schrijven en dit besluit op internet te publiceren.

De Rotterdammer die ten onrechte uitgeschreven is, moet daarentegen op veel fronten (bijvoorbeeld richting de zorgverzekering, DUO, Rijksbelastingdienst, uitkeringsinstanties etc.) veel, en voor hem vaak ongewone, acties ondernemen om een eventuele onterechte uitschrijving en de gevolgen daarvan te herstellen.

Aanbevelingen

De ombudsman doet 12 aanbevelingen aan het college van burgemeester en wethouders. De ombudsman vindt dat de gemeente Rotterdam:

1. daadwerkelijk invulling moet geven aan gedegen adresonderzoek, zoals het Protocol adresonderzoek van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Nederlandse Vereniging van Burgerzaken en de Raad van State, dat voorschrijven;
2. een adresonderzoek beter moet voorbereiden. Wat is de exacte reden waarom een adresonderzoek wordt ingesteld? Is het signaal of de melding dat iemand niet op het geregistreerde adres woont, voldoende onderbouwd?
3. meer onderzoek moet doen in open bronnen (bijvoorbeeld Google) om uit te vinden waar iemand naar wie een adresonderzoek wordt uitgevoerd, echt woont;
4. de brief met het voornemen iemand uit te schrijven duidelijker moet adresseren, zodat de brief maar aan één persoon gericht kan zijn;
5. na ontvangst van een verklaring van iemand dat hij nog wel woont op het adres waar hij staat ingeschreven, moet laten weten dat die verklaring bij de gemeente is ontvangen

- met uitleg over het eventuele vervolg van het adresonderzoek;
6. twee medewerkers moet betrekken bij het besluit een burger wel of niet uit de GBA uit te schrijven (en niet één zoals nu);
 7. de wachttijd voor een afspraak voor een aangifte om opnieuw ingeschreven te kunnen worden in de GBA, tot maximaal 5 dagen moet terugbrengen;
 8. de burger beter moet informeren over de mogelijkheid een spoedafspraak te maken voor een nieuwe inschrijving of een hernieuwde inschrijving in de GBA;
 9. ervoor moet zorgen dat voor de Rijksbelastingdienst, de Sociale Verzekeringsbank, zorgverzekeraars en andere organisaties die de GBA gebruiken, zichtbaar wordt dat iemand zich bij de gemeente heeft gemeld om (opnieuw) ingeschreven te worden, zodat zij daar rekening mee kunnen houden;
 10. iedere melding van een burger dat hij zich wil inschrijven op het adres waar hij eerder ook stond ingeschreven, én waarbij de burger zegt dat hij nooit is weg geweest, op moet vatten als een verzoek om correctie van de eerdere uitschrijving uit de GBA;
 11. ervoor moet zorgen dat er geen tijdsverlies optreedt tussen het moment van een huisbezoek dat de gemeente ter controle uitvoert of iemand ook echt woont waar hij zegt te wonen, en de administratieve verwerking daarvan;
 12. het mogelijk moet maken om een voorziening te treffen voor reizende, werkende of studerende Rotterdammers die tijdelijk in het buitenland verblijven, maar die aan kunnen tonen dat zij meer dan 4 maanden per jaar in Rotterdam wonen.

Het college heeft al laten weten aan de slag te gaan met alle aanbevelingen en in het 4^e kwartaal van 2014 met een inhoudelijke notitie te zullen komen. De ombudsman is benieuwd naar de resultaten!